

Posudek diplomové práce

Diplomant: Ivan Petr
Téma: Alois Eliáš a jeho role v odboji
Oponent: JUDr. Mgr. Vendulka Valentová

Diplomová práce studenta závěrečného ročníku FPR ZČU v Plzni Ivana Petra se zařadila mezi skupinu diplomových prací, které jsou na Katedře právních dějin věnovány moderním dějinám. V tomto případě si autor zvolil velice zajímavé téma a tou je postava generála Aloise Eliáše.

Autor rozdělil svoji práci kromě úvodu a závěru do pěti stěžejních kapitol. Po úvodní kapitole se diplomant zabývá životními osudy Aloise Eliáše v době existence Rakousko-uherské monarchie, kde svoji pozornost soustředil na jeho mládí, období první světové války a účast v Československých legiích. Dále následuje kapitola o Eliášovi jako ministrovi. Další kapitola mapuje činnost generála Eliáše za druhé republiky.

Klíčovou je poté kapitola o Eliášovi v době německé okupace. Po odstoupení vlády Rudolfa Berana byl na post ministerského předsedy protektorátní vlády navržen Eliáš. Pro obyvatele protektorátu byl symbolem českého vlastenectví, říšský protektor von Neurath si Eliáše pamatoval ze Ženevy. Samotný Eliáš s přijetím kandidatury váhal, neboť se obával, že tím v očích národa bude riskovat ztracení, naproti tomu pro kandidaturu hovořila obava, že by se v opačném případě k moci mohli dostat domácí fašisté a kolaboranti. Pro přijetí funkce v neposlední řadě hovořily i možnosti pracovat pro odboj. Eliáš proto funkci přijal. Druhá protektorátní vláda byla jmenována 27. dubna 1939. Po obsazení českých zemí se ihned zapojil do podzemní vojenské organizace Obrana národa a stal se členem její rady starších. Od jara 1939 byl také napojen na zahraniční odboj vedený prezidentem republiky Benešem a měl kontakty i s ostatními odbojovými skupinami jako například Politickým ústředím, Petičním výborem Věrní zůstaneme a I. ilegálním ústředním výborem KSČ. Zastával názor, že o osudu českého národa se rozhodne v zahraničí, na domácím poli je třeba sbírat síly pro pozdější národní revoluci. Mezi hlavní cíle své a své vlády určil obranu českého národa, obhajobu českých zájmů a bránění vzniku proněmeckých aktivistických skupin. Z těchto důvodů byla spolupráce s okupanty, jakkoliv byla odporná, nutností a odsouzení za zradu nutnou obětí.

Činnost Eliášovy protektorátní vlády, jakkoliv měla formálně zaručenu jistou samostatnost, byla značně omezena, neboť veškerá její činnost podléhala souhlasu říšského protektora. Z tohoto pohledu se nejednalo o vládu suverénní, ale podřízenou. Kromě této oficiální činnosti vyvíjel Eliáš činnost ilegální. Podařilo se mu dokonce ve Fürstenberském paláci zřídit jakýsi štáb Obrany národa a to včetně zpravodajské služby složené z bývalých vojenských zpravodajců. Ti se mimo jiné starali o prověřování Eliášových spolupracovníků, aby se minimalizovala infiltrace německých bezpečnostních složek (Sicherheitsdienst) do jeho blízkostí. Ta se však přes veškerá bezpečnostní opatření dařila. Přesto se pod vedením Eliášovy vlády podařilo dotvořit zpravodajskou síť složenou ze zpravodajských důstojníků zrušené československé armády, jež pod zástěrkou referentů tiskové dozorcí služby pracovala pro odboj po celém území protektorátu.

Další kapitola pojednává o zatčení a násilné smrti generála Eliáše. Alois Eliáš neprozradil přátele v odboji a tím si zpečetil svůj osud. 19. června 1942 byl na Kobyliské střelnici popraven. Na smrt šel hrdinně, pásku přes oči neměl a těsně před exekucí odhodil svůj oblíbený zelený klobouk.

Ivan Petr cituje Eliášova slova, poté, co mu byla nabídnuta za Protektorátu funkce premiéra:
„Nevezmu-li to dostanou to lumpové, vezmu-li to oprátka mne nemine...“

Autor popsal velmi instruktivně vztah Aloise Eliáše k londýnskému odboji, ale také k odboji komunistickému. V tomto případě generál Eliáš spolupracoval s oběma.

Velkým přínosem a kladem předložené práce je využití nejen odborné literatury a pramenů včetně archiválií, ale i osobních rozhovorů autora s paní Pasákovou, která se znala s rodinou Aloise Eliáše. Od ní získal autor řadu důležitých informací o osobním životě Aloise Eliáše i o jeho odbojové činnosti, včetně aféry spojené s otrávením prominentního pronacisticky orientovaného protektorátního novináře Karla Lažnovského (tzv. chlebičková aféra). Obviněním A. Eliáše za otravu Lažnovského se patrně gestapo snažilo Eliáše zkompromitovat. Skutečná pravda se ale s největší pravděpodobností již nikdy nezjistí.

Ivan Petr předložil práci, která zcela naplňuje požadavky kladené na diplomové práce. Nemám ani v roli oponentky závažnější připomínky ke koncepci a k obsahu práce. Jen v soupisu literatury postrádám např. článek J. Uhlíře, Osud ministerského předsedy, Historický obzor. 2002, roč. 13, čís. 7/8, s. 146-152.

Diplomovou práci Ivana Petra doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako práci výbornou.

Námět k obhajobě:

Spojení Beneš - Feirabend - Eliáš v době Protektorátu Čechy a Morava

V Plzni, 7.4.2014

JUDr. Mgr. Vendulka Valentová